

«Спеціальні історичні дисципліни: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів» [2, 515].

Таким чином, можна зробити висновок, що хронологія на території України розвивалася протягом різних епох, під впливом різноманітних факторів. Спочатку вона існувала на церковному рівні (була об'єктом полемічної літератури) й слугувала для вираження релігійних свят. У ХХ столітті, українська хронологія отримала суто науковий характер, хоча й залишалася, попри свою значимість, малодослідженою. На сьогодні, історична хронологія зберігає свою актуальність та потребує ретельного вивчення.

Список використаної літератури:

1. Береза Ю.І Творча спадщина письменників-полемістів із Острога [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://buklib.net/books/35907/>
2. Войцехівська І. Н. Спеціальні історичні дисципліни: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів/ І. Н. Войцехівська, В. В. Томазов, М. Ф. Дмитрієнко. – Київ: Либідь, 2008. – 519 с.
3. Гирич І. Б. До 75-річчя доктора історичних наук О. А. Купчинського/ І. Б. Гирич// Хроніка наукового життя. – 2009. – С. 234-236.
4. Горбач Т. С. Науковий шлях С. З. Заремби (за матеріалами особового фонду Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського)/ Т. С. Горбач // Рукописна та книжкова спадщина України. – 2015. – Вип. 19. – С. 100-107
5. Ісаєвич Я.Д. Дрогобич Юрій [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 2: Г-Д / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. - К.: В-во "Наукова думка", 2004. - 688 с.: іл.. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Drogobych_Yu (останній перегляд: 03.02.2019)
6. Климишин І. А. Календар. Хронологія/ І. А. Климишин. – Івано-Франківськ: Гостинець, 2002. – 232 с.
7. Коробченко А. А. Витоки ідеї шкільної природничої освіти в Україні/ А. А. Коробченко// Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2014. – С. 16 – 28
8. Купчинський О.А. Хронологія історична[Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 10: Т-Я / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. - К.: В-во "Наукова думка", 2013. - 688 с.: іл.. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Khronolohiia_istorychna (останній перегляд: 03.02.2019)
9. Миненко Ю. «Хронологія – Острозьке видання Андрія Римші» / Ю. Миненко // Наукові записки національного університету «Острозька академія» . – Острог, 2014. – С. 64 – 67.
10. Павлишин О. З історії впровадження григоріанського календаря в церковне життя українців: календарна реформа єпископа Григорія Хомишина // Україна модерна. – Київ-Львів: Критика, 2002. – Ч. 7. – С. 7-68.
11. Перехрест О.Г. Історична хронологія: Навчальний посібник/ О. Г. Перехрест. – Черкаси: Відлуння, 1999. – 144 с.
12. Перехрест О.Г. Історична хронологія: Навчальний посібник/ О. Г. Перехрест. – Черкаси: Відлуння, 2004. – 144 с.
13. Тарасенко О. О. Історична хронологія. Календарні системи світ: Навчальний посібник із спеціальних (допоміжних) дисциплін (для студентів-істориків соціально-гуманітарного факультету КМПУ ім. Б. Д. Грінченка/ О. О. Тарасенко. – Київ, 2004. – 72 с.
14. Тригубенко В. В. Фальковський Іван Якимович (Іринеї) (1762–1823) / В. В. Тригубенко // Українська педагогіка в персоналіях. – Кн. 1. – С. 220–224.
15. Трофимук Я. Іван-Іринеї Фальковський – «Найдорогоцінніше надбання Києво-Могилянської академії»/ Я. Трофимук // Вісник Львівського Університету. – 2012. – С. 145-152
16. Яременко М. В. Спеціальні історичні дисципліни: навчальний посібник для студентів історичних спеціальностей/ М. В. Яременко. – Київ: Либідь, 2010. – 197 с.

Науковий керівник: д.і.н., професор Перехрест О. Г.

В. С. Постоеько

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

РОЛЬ ЖІНКИ У СУСПІЛЬСТВІ В ІСТОРИЧНІЙ РЕТРОСПЕКТИВІ

Місце та роль жінки в суспільстві – одне з актуальних питань. Автор статті спробує розібратися у цих питаннях, але не претендує на повне висвітлення цієї теми. Наше дослідження матиме узагальнюючий характер окреслення подальших досліджень. При

написанні цієї статті в автора виникло більше питань, аніж відповідей над вирішенням яких будемо працювати у подальшому.

Історично склалося, що жінки мають значно менше можливостей, ніж чоловіки, для розвитку власних здібностей. Найважливішим фактором є те, що жінки народжують та виховують дітей власне це і робило їх залежними від чоловічої статі.

Роль жінки у суспільстві посилювала визначення матері дитини й не завжди можливе визначення батьківства. Саме властивість жінки дарувати життя стала основою перших культів та релігій, у котрих поклонялися жінкам та в основному жіночим божествам.

У давні часи жінки були рівноцінними членами суспільства. Для суспільства часів збиральників та мисливців жінки, як правило, займалися збиральництвом, що забезпечувало регулярне постачання їжі ніж від мінливого успіху у мисливстві. Жіноча особливість народжувати і цим зберігати групу, робить жінку стабільнішим членом суспільства.

У традиційних суспільствах крім народження і виховання дітей жінки, також доглядали за хворими та престарілими, готували їжу тощо. Зберігся з давніх часів та призвів до того, що з часом жінка все більше стала залежною від чоловіка, і повинна була йому підкорятися, такий уклад остаточно сформувався з усталенням моногамії та встановленням патріархату.

Суспільний функція жінки офіційно почалася визначатися Литовськими статутами. Два розділи статуту присвячені шлюбно-сімейному праву. Пов'язані з особливостями ремісничо-торгового середовища міста, положення Магдебурзького права у сімейно-шлюбних відносинах будувалися, в основному, на майновій спільності подружжя, у той час як перший та другий статут такої спільної власності не передбачав. Оскільки на українських землях основним критерієм оцінки різних сторін життя, особливо сімейних справ, що перебували у компетенції світських, а не духовних судів, було старовинне звичаєве право, то з Литовського статуту, як і з Магдебурзького права, бралися ті артикули, які не суперечили звичаєвим нормам [2, 356–357].

Здавна при кожному замковому уряді чи «мейському» (міському), пізніше – «козацькому» (сотенному, полковому, генеральному), велися особливі книги, куди вписувалися судові рішення та інші матеріали у сімейних справах, серед яких – вінові записи, заповіти, справи з питань опіки над дітьми тощо. Очевидно, вони містять більше відомостей про сімейні відносини вищих станів українського суспільства [3, 4–10]. Становище жінок базувалися в основному на вивченні козацького – аскетизму – відреченні запорожців від сімей, жінок та зосередженні їхніх розумових і фізичних зусиль на військовій справі. В Європі приблизно до 19-го століття лише чоловіки вважалися юридично дієздатними, натомість неодружена жінка потребувала опікуна.

На початку ХХ ст. часті війни призвели, до зменшення кількості чоловіків, що виконувати важку фізичну роботу. Вкрай небезпечні умови праці та 11–12 годинні робочі зміни не зупиняли жінок, які швидко опановували нові спеціальності та демонстрували свою продуктивність. Водночас високою була і оплата такої праці [4].

Жінки тяжко працювали на заводах, що під час Першої світової війни. Окрім того з'явився жіночий батальйон під командуванням Марії Бочкарьової та британського допоміжного армійського корпусу, уряди інших держав не допускали жінок до військової служби з огляду на панівні суспільні стереотипи та упередження.

А під час Другої світової війни ситуація змінилася. Немає повних підрахунків кількості жінок, які були мобілізовані. Невідомі цифри кількості поранених, контужених й тих, хто стали інвалідами. Лютчиці, танкістки, розвідниці, партизанки, зв'язківки, водійки автомашин і тракторів, телефоністки, кулеметниці, комірниці, бібліотекарки, кухарки, лікарки та медсестри – і це найменший відсоток з усіх професій, що необхідно було опанувати жінці. Вони замінили чоловіків на фабриках, заводах, полях. Взяли на себе всі далеко не «жіночі» справи: воювали й вбивали, рили окопи, працювали на лісозаготівлях, у шахтах, гасили пожежі, вирощували врожаї. Вже в перші дні війни вони замінили чоловіків, що пішли на фронт, і братів, узяли у свої руки виробництво військового спорядження, забезпечували фронт не лише військовою технікою, але і концентратами, хлібом,

обмундируванням. Радянські жінки в тилі стали бойовим резервом діючої армії. Робочий день тривав по 10–12 годин, без вихідних.

Багатьох цікавить тема впливу війни на життя жінок. Зокрема, постає питання, чи війна емансипувала жінку? Є два аргументи на користь ствердної відповіді. По-перше, це засвідчує мода 1920-х років: короткі стрижки та спідниці дозволили жінкам різних верств звільнитися від умовностей власне тіло. По-друге, після закінчення війни жінки багатьох європейських країн (окрім Франції та Італії, де це сталося значно пізніше) отримали виборчі права.

Історично українські жінки в невеликій кількості або й зовсім не були представлені в політиці. Це пояснювалося тим, що багато жінок воліли залишатися непоміченими в громадській сфері, так як боялися стати публічною фігурою і в результаті стати об'єктом насильства або дискримінації, що власне дало поштовх перетворити жінку на просту хатню робітницю. Однак рубіж XX і XXI століть ознаменувався поступовим входом жінок в політичне життя [6, 48–50].

Аналіз гендерних стереотипів виборців демонструє певну гендерну «індиферентність» більшості громадян стосовно керівних посад політичних партій та об'єднань. На думку більшості виборців, лідер партії має бути наділений певними чеснотами, здібностями та вміннями, ніж бути тільки представником певної статі. Водночас, дослідження також засвідчує, що жінки-виборці виступають за більш розширене представлення жінок на керівних посадах, більш схильні підтримати ідею запровадження квот у списках політичних партій, а також приділяють більше уваги аналізу виборчих списків партій на предмет наявності в його прохідній частині жінок [7, 35 – 47]. Жінки дедалі більше почали ставати чиновницями, політиками, членами політичних партій. Все частіше піднімається питання «гендерних» квот саме у політиці. Реалізація принципу гендерної рівності є необхідною частиною прогресу людства, елементом демократії та важливою умовою розбудови держави.

Список використаної літератури:

1. Енгельс Ф. Походження сім'ї, приватної власності і держави / Ф. Енгельс – К., 1976. – 215 с.
2. Антонович В. Українські міста / В. Антонович. // Розвідки про міста і міщанство на Україні-Руси в XV – XVIII в. – Львів, 1904. – Т. 24. – С. 356 – 357.
3. Левицкий О. И. Об актовых книгах, относящихся к истории Юго-Западного края и Малороссии / О. И. Левицкий. – Москва, 1900. – С. 4–10.
4. Жінки Європи у Першій світовій війні (1914-1918 р.): конспект лекції Франсуази Тебо [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://uamoderna.com/event/thebaud-lecture-women-wwi-overview>.
5. Кулачек О. І. Проблеми гендерної рівності в державному будівництві: Україна і світовий досвід / О. І. Кулачек. // Розвиток демократії в Україні: Мат. міжнар. наук. конф – К., 2001. – 29 с.
6. Грабовська І. Джерельні підвалини дослідження паритетної (гендерної) демократії: український і світовий контекст / І. Грабовська. // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2007. – С. 48–50.
7. Саєнко В. Гендерні стереотипи та ставлення громадськості до гендерних проблем в українському суспільстві / В. Саєнко. – К.: Програма розвитку ООН, Центр соціальних експертиз Інституту соціології НАН України, 2007. – С. 35–47.

Науковий керівник: к.і.н., доцент Лисиця Л. Г.

С. О. Сафонов

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

АДМІНІСТРАТИВНА ТА КУЛЬТУРНО-ГРОМАДСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ МАЛОРОСІЙСЬКОГО ГЕНЕРАЛ-ГУБЕРНАТОРА М.Г. РЕПНІНА- ВОЛКОНСЬКОГО

Багатогранна діяльність малоросійського генерал-губернатора М. Г. Репніна-Волконського, в період суспільно-політичних та культурних процесів початку XIX ст., коли українські землі знаходилися в складі Російської імперії, дозволила йому стати показовою постаттю в історії України.